

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
De heer dr. Y.J. Van Hijum
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 22 oktober 2024

betreft Nadere vervolgvragen over de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en het invaren (36067, BT)

ons kenmerk 170746.153U

Geachte heer Van Hijum,

De leden van de vaste commissie voor Sociale zaken en Werkgelegenheid hebben met belangstelling kennisgenomen van uw antwoorden op de nadere vragen over de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en het invaren.¹ Naar aanleiding van deze beantwoording hebben de leden van de fracties van **BBB**, **50PLUS** en **OPNL** nog een aantal nadere vervolgvragen.

Vragen van de leden van de BBB-fractie:

Voor hun vragen verwijzen de leden van de **BBB**-fractie tevens naar de beantwoording d.d. 25 april 2024 van de toenmalig minister van APP.² De leden van de BBB-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de gedachtewisselingen en hebben nog de volgende vervolgvragen:

1. De aan het woord zijnde leden lezen (impliciet) in het antwoord van de minister van APP op vraag 3 van de leden van de BBB-fractie dat alle pensioengerechtigden erop vooruit zullen gaan in het nieuwe pensioenstelsel. Er wordt hier immers gesproken over indexaties voor gepensioneerden en over een beter pensioencontract voor jongere generaties.³ Kunt u bevestigen dat alle pensioengerechtigden (mutatis mutandis) erop vooruit zullen gaan na invoering van de Wet toekomst pensioenen (Wtp)? Geldt dat ook voor de werkenden ouder dan 50 jaar met een pensioenregeling? Verschillen de risico's van een uiteindelijk goed/hoger pensioen tussen de verschillende generaties (gepensioneerden, oudere werknemers, jongere werknemers, nieuw toe te treden pensioendeelnemers)?
2. We begrijpen dat het pensioenfondsen te allen tijde vrij staat om het nieuwe pensioenstelsel alleen voor (a) nieuwe pensioenrechten van bestaande deelnemers en voor (b) nieuwe deelnemers toe te passen en bestaande pensioenrechten dus niet in te varen. Klopt dit?
3. De door uw geschetste risico's voor het Herstel- en Veerkrachtplan (hierna: HVP) hangen naar de leden van de BBB-fractie begrijpen met name samen met de het daadwerkelijk invoeren van de Wtp zonder dat al te grote wijzigingen in de mijlpalen worden aangebracht. Klopt dit?

¹ Kamerstukken I 2023/2024, 36067, BT.

² Kamerstukken I 2023/2024, 36067, BP.

³ Kamerstukken I 2023/2024, 36067, BP, p.10

datum 22 oktober 2024

ons kenmerk 170746.153U

blad 2

4. In het vervolg van voornoemd antwoord op vraag 3 wordt aangegeven: "*Het niet behalen van mijlpalen of doelstellingen kan tot een korting leiden van miljoenen euro's, oplopend tot € 600 miljoen per niet (volledig en tijdig) behaalde mijlpaal of doelstelling, afhankelijk van het belang dat de Europese Commissie aan de tekortkoming hecht.*" Het gebruik van 'doelstelling(en)' leidt bij ons tot de volgende vraag. Speelt het geschetste 'HVP-risico' ook indien een (groot) deel van de pensioenfondsen uiteindelijk besluit om niet in te varen? Met andere woorden, ziet de in het kader van het HVP gemaakte afspraak alleen op nieuwe pensioenrechten?
5. Kunt u aangeven of alle pensioenfondsen de mijlpalen per 1 januari 2025 (arbeidsvoorwaardelijke fase afgerond en transitieplan gereed) zullen gaan halen? Men heeft uiteraard nog enkele maanden tot het einde van dit jaar maar we nemen aan dat er hiervan nu wel een goed beeld bestaat. Hoeveel van de pensioenfondsen zullen deze beide mijlpalen gaan halen; 100%, 90% of een ander percentage? Wat zijn de redenen van het niet halen van de mijlpalen?

Vragen van het lid van de 50PLUS-fractie:

Vragen over inhaalindexatie:

1. Bent u bekend met de bijdrage van Jelle Mensonides van 25 september 2024, getiteld: "Pensioenvermogen invaren en claim inhaalindexering"?⁴
2. Kunt u een overzicht geven van de omvang van de inhaalindexering bij de 10 grootste pensioenfondsen qua vermogen?
3. Bij de invoering van het nFTK zijn volgens dit lid vanwege *onterechte zorgen* over de positie van de jongere deelnemers, in pensioenfondsen additionele voorwaarden gesteld voor indexering: de minimale beleidsdekkingsgraad werd verhoogd naar 110% en volledige indexatie werd pas mogelijk voorbij de TBI-grens die voor veel pensioenfondsen ligt bij een dekkingsgraad rond de 127% of hoger⁵.
 - a. Bewijst de recente AmvB, die de bovengenoemde extra indexeringseisen heeft versoepeld, in overgang naar de transitie-FTK, achteraf dat die zorg inderdaad onterecht was?
 - b. Indien u ontkennend op de vorige vraag heeft geantwoord, wat is dan de reden voor deze AmvB geweest?
4. Het schrappen van de inhaalindexering bij het invaren betekent dat deelnemers de optie op een mogelijk toekomstige aanpassing van hun pensioenaanspraak en -uitkering, in één keer kwijtrafen. Deze optie is financieel gezien geld waard en de hoogte ervan hangt onder andere samen met de volatiliteit en hoogte van de nominale rente en dekkingsgraad. Door geen voorrang te geven bij de compensatie van de inhaalindexering wordt bij het invaren de waarde van deze optie genegeerd.

⁴ Ter inzage bij de griffie.

⁵ Het structurele verschil tussen het verwachte rendement en de risicovrije nominale marktrente kan een bijdrage leveren aan het realiseren van de reële koopkrachtambitie. In aanloop naar nFTK in 2014 speelde de discussie over generatienadeel voor jongeren onder kapitaaldekking en lage rekenrente een grote rol; in de perceptie zouden zij een slechte pensioenverwachting hebben. Dit is mede de reden voor de TBI-maatregel. Het tegendeel is echter waar: een zeer lage marktrente maakt indexeren moeilijk bereikbaar gegeven de hoge rentegevoeligheid van de dekkingsgraad. Er is dan een grote bijdrage vanuit risicovollere beleggingen nodig; dat proces kan jarenlang duren. Percepties hebben toentertijd een belangrijke rol gespeeld met als gevolg dat reële pensioenuitkeringen voor gepensioneerden en toeslagen voor actieve deelnemers zijn uitgehold en het nominale pensioenvermogen verder is opgelopen. Vanuit verschillende partijen, zoals onder andere Zorg & Welzijn en vakbeweging, is toentertijd opgemerkt dat deze opeenstapeling van prudente zekerheidseisen een overkill betekent.

datum 22 oktober 2024

ons kenmerk 170746.153U

blad 3

- a. Wat is uw mening op dit punt?
 - b. Bent u bereid er bij de sociale partners op aan te dringen dat meer prioriteit gegeven moet worden aan compensatie van de inhaalindexatie waar dit speelt bij invaren?
5. Worden naar uw mening de evenwichtigheidscriteria bij invaren niet geschonden wanneer sociale partners bij de vermogensverdeling voorrang geven aan het invullen van de reservebuffers en financiering van de kosten van het afschaffen van de doorsneepremie ten koste van compensatie van de inhaalindexering? Kunt u uw antwoord toelichten?
 6. Artikel 129, lid 1, van de Pensioenwet stelt dat geen onttrekking aan het eigen vermogen mag plaatsvinden zolang geen compensatie is toegepast over de niet gegeven voorwaardelijke toeslagen en uitkeringen over de laatste 10 jaar. DNB heeft destijds aangegeven dat hij dit artikel inderdaad zo heeft gelezen waardoor compensatie ten behoeve van de doorsneeproblematiek niet a priori ten laste van het eigen vermogen kan worden gebracht. Uw ambtsvoorganger heeft naar aanleiding van Kamervragen aangegeven dat de Wtp daarin wel voorziet. Kunt u aangeven naar welke artikelen wordt gerefereerd? Hoe beoordeelt u deze situatie met de kennis van nu? Is het standpunt van DNB nog steeds dat geen onttrekkingen aan het Eigen Vermogen kunnen plaatsvinden als niet eerst de achterstallige indexatie (over de afgelopen 10 jaar) is gerealiseerd?
 7. Wilt u in overleg met sociale partners nog eens wijzen op de ruimte die er binnen de bestaande premies is voor compensatie van de kosten van de doorsneeproblematiek, gegeven de voornemens tot premieverlaging die nu al circuleren?
 8. Bent u het eens met de opmerking dat een greep uit het eigen vermogen van pensioendeelnemers, gezien de aanzienlijke achterstand in indexering bij veel pensioenfondsen, opgevat wordt als gedwongen onteigening in de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel? Mogelijk gemaakt door de wetgever? Bent u het eens dat hiermee het vertrouwen in de wetgever wordt aangetaast? Bent u bereid maatregelen te nemen, zoals een referendum over het invaren onder de deelnemers, om dit vertrouwen terug te winnen?
 9. Bent u bekend met de claimactie die grote financiële gevolgen kan hebben voor de overheid? Welke risico's verwacht u hiervan voor de overheid, voor de pensioenfondsen en voor de deelnemers?
 10. In het transitieplan van het grootste Nederlandse pensioenfonds, ABP, is de volgende verdeling gemaakt. De sociale partners van dit pensioenfonds, met een maximale indexeringsachterstand van bijna 20%, achten een tegemoetkoming voor de indexeringsachterstand van 0,75% evenwichtig bij een beleidsdekkingsgraad van 110%. Als deze zou oplopen naar 125% zou maximaal 3% daarvoor beschikbaar worden gesteld. Dit is 7,5%, resp. 12% van het eigen vermogen. Acht u deze verdeling passend met het oog op een evenwichtige belangenafweging?

Vermogensverdeling bij invaren bij verschillende dekkingsgraden, enkele regels overgenomen uit tabel 1 concept transitieplan ABP					
Invaardekkingsgraad	MVEV/OR	Solidariteitsreserve	Compensatie afschaffen doorsneepremie	Tegemoetkoming indexatieachterstand	Aanpassing verwachte pensioenen
90%	1,5%	0%	0%	0%	-11,5%
101.5%	1,5%	0%	0%	0%	0%
107%	1,5%	2,5%	3%	0%	0%

datum 22 oktober 2024

ons kenmerk 170746.153U

blad 4

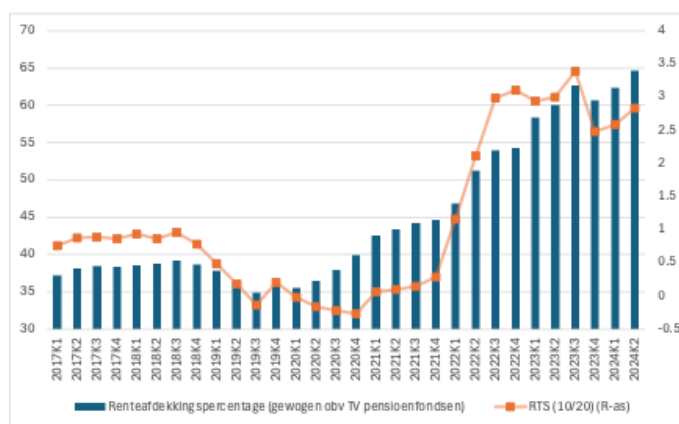
110%	1,5%	4,5%	3%	0,75%	0.25%
114%	1,5%	6%	3%	1,75%	1,75%
118%	1,5%	8%	3%	2,75%	2.75%
125%	1,5%	10%	3%	3%	7.5%

MVEV: Minimaal Vereiste eigen Vermogen; OR Operationeel risico; alle cijfers zijn uitgedrukt als percentages van de Voorziening pensioenverplichtingen. De actuele dekkingsgraad van ABP is eind augustus 2024 114,5%.

De maximale cumulatieve indexatie achterstand eind 2023 bedraagt 19,95% (Jaarverslag ABP 2023).

Vragen over Financiële risico's pensioenfondsen bij invaren:

11. De overgang van het FTK naar de Wtp gaat gepaard met aanzienlijke risico's. Vanuit een balans-omgeving die in evenwicht kan worden gebracht door maatregelen aan beide zijden van de balans, wordt naar een asset *only* omgeving overgegaan, de individuele pensioenpotten.
- De EIOPA waarschuwt in zijn recente septemberpublicatie dat financiële instituten rekening moeten houden met de continue invloed van hoge rente en geopolitieke risico's. Voor de reële economie betekent dat herfinancieringskosten kunnen toenemen, alsmede de kansen op default. Voor pensioenfondsen kan dit betekenen dat de waarde van de matching portefeuille afneemt en cash-outflow op rentederivaten toenemen. Dit laatste levert liquiditeitsrisico's op waartegen EIOPA ook waarschuwt. Bent u het eens met de waarschuwing van EIOPA? Zo ja, hoe beoordeelt u dan de situatie van pensioenfondsen met betrekking tot invaren? Zijn deze risico's met het oog op de relatief korte periode vanwege invaren wel beheersbaar?
 - Pensioenfondsbesturen zitten beknelde door de overgang van nFTK naar Wtp. Zolang niet wordt ingevaren geldt het oude regiem waarbij het neerwaartse renterisico groot is. Om dit risico te mitigeren hebben de pensioenfondsen de afgelopen jaren het renteafdekkingpercentage fors verhoogd zoals onderstaande grafiek laat zien (hierin is het gemiddelde van de 10 en 20-jaarsrente genomen en de renteafdekking gewogen met de technische voorziening per pensioenfonds op basis van de statistieken van DNB).

In het tweede kwartaal van 2024 is 2/3^e van alle technische voorzieningen afgedekt tegen het neerwaartse renterisico (€850 mld). Elke 1%-punt rentemutatie kost of levert rond €150 mld op. Door de boekhoudkundige keuze van de korte termijn markrente. Sommigen vergelijken het Nederlandse pensioenstelsel met een macro rentehedgefonds. Wat is uw oordeel?

- De volgende figuur geeft het rendement van de renteafdekking voor alle pensioenfondsen, gewogen naar vermogen. Duidelijk volgt hieruit dat de rente een plotselinge forse

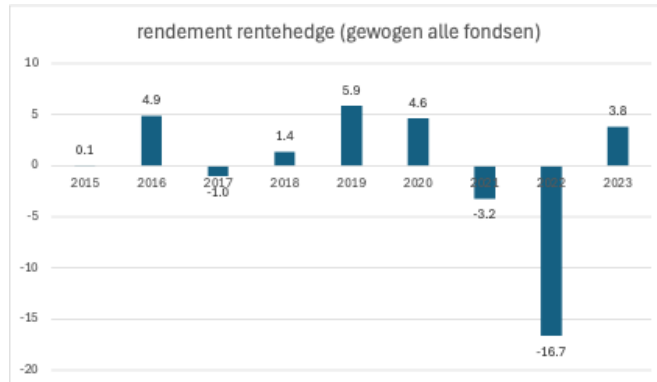

datum 22 oktober 2024

ons kenmerk 170746.153U

blad 5

impact op het totale rendement kan hebben. Dit kan ook zo gebeuren in de komende jaren. Sinds 2019 is 30% van het behaalde pensioenrendement verloren gegaan aan de kosten van renteafdekking (sinds 2015 is dit 7%). Hoe beoordeelt u de afweging van het opwaartse en neerwaartse renterisico van pensioenfondsen vooruitlopend op het invaren vanuit het nieuwe WTP-regiem?

- d. Pensioenfondsen hebben andere verplichtingen dan een handelaar op de financiële handelsvloer die zijn neerwaartse renterisico kan afdekken en zich geen zorgen hoeft te maken over zijn opwaartse risico. Pensioenfondsen hebben daarentegen belang bij het voorkomen van het opwaartse renterisico omdat ze een koopkrachtambitie willen waarmaken die tenietgedaan kan worden door dit risico. Bent u het met deze afweging eens?
12. Op basis van dezelfde DNB-statistieken kan worden berekend dat sinds 2015 (eerst bekende kwartaalcijfers) de volatiliteit van het jaarlijkse gemiddelde pensioenrendement van alle pensioenfondsen (gewogen naar vermogen) inclusief het rendement op de renteafdekking ruim 10% bedraagt en exclusief deze renteafdekking 5%. De kans dat deze volatiliteit inclusief de rentehedge toeneemt is groot omdat het renteafdekkingspercentage nu hoger ligt dan in de afgelopen 9 jaar. Dit betekent dat in de jaren voorafgaand aan het invaren, de *volatiliteit* van het rendement en daarmee van het vermogen sterk kan toenemen. De enige risicobron die de wetgever zelf kan beïnvloeden is deze disconteringsfactor. Daarmee kan dit renterisico worden teruggebracht of geëlimineerd. Voor de relatief korte termijn van invaren van groot belang omdat een herstelperiode niet meer beschikbaar is. Hiervoor is politieke moed nodig en de bereidheid deze tijdelijke stap te zetten.
- Bent u bereid deze stap te overwegen, om al dan niet tijdelijk over te gaan van een variabele naar een vaste disconteringsfactor (rekenrente) van bijvoorbeeld 2%?
 - Zo nee, accepteert de politiek dan een verlies van pensioenvermogen dat in een korte periode potentieel kan oplopen tot honderden miljarden euro's?
 - De president van DNB heeft in zijn recente bijdrage in de Eerste Kamer toegegeven dat een 100 mld verlies door renteafdekking acceptabel is. Recente historie heeft laten zien dat deze €100 mld zelfs meer dan verdubbeld kan worden. Vindt u dit politiek acceptabel richting alle pensioenpremiebetalers die voor deze €100 mld meer dan 2,5 keer hun jaarpremie verliezen of 2,5 jaar hun pensioenuitkering zien verbranden?
 - Accepteert u de mogelijke claims die door deelnemers kunnen worden opgeëist met grote financiële en reputatierisico's voor de overheid? Welke overwegingen gelden voor u om zich hierover geen zorgen te maken?

datum 22 oktober 2024

ons kenmerk 170746.153U

blad 6

13. Wat is uw reactie op de brief van 14 organisaties van 3 oktober 2024 over de implementatie van de Wet toekomst pensioenen?⁶
- Bent u bereid om het invaren uit te stellen, ten minste tot na 2025?
 - Bent u bereid om het recht op inhaalindexatie vast te stellen en te erkennen?

Vragen over afdekken renterisico:

14. Door de huidige methode van waardering en de overgang naar het nieuwe stelsel zijn pensioenfondsen in steeds grotere getale de renterisico's gaan afdekken. Met de opgelopen rentestand heeft dat, volgens de antwoorden van de ministers, geleid tot ongekende verliezen bij de pensioenfondsen. Dat daartegenover een boekhoudkundige daling van de pensioenverplichtingen staat is mooi, maar het zijn harde verliezen tegenover boekhoudkundige winsten.
- Klopt het dat pensioenfondsen een groot ongedekt risico lopen op hogere rentestanden? Niet t.a.v. de dekkingsgraad, maar t.a.v. de vermogensontwikkeling?
15. Steeds meer economen verwachten dat zowel Trump als Harris een offensief budgettair beleid zullen gaan voeren, boven op het al veel te hoge begrotingstekort van dit moment (rond 7% BBP in 2024). Een ongekend hoog tekort, vooral wanneer rekening wordt gehouden met het feit dat er sprake is van hoogconjunctuur. De vrees is dat, bij de krappe arbeidsmarkt in de Verenigde Staten, dit snel tot een stijging van de inflatie kan of zal leiden.
- Wordt erkend dat het risico op hogere rentestanden reëel is?
 - Wordt erkend dat de lange rente kan stijgen, ook wanneer centrale banken de (korte) rente verlagen?
 - Wordt erkend dat verwachtingen of ramingen van lagere rentestanden in de nabije toekomst, door de markt gelogenstraft kunnen worden?
16. Omdat de Nederlandse pensioenfondsen in feite het opwaartse renterisico volledig open laten staan, is de kans groot dat de vermogensverliezen zeer fors zullen oplopen.
- Het lid van de 50PLUS-fractie vraagt hoe u kijkt naar dit grote vermogensrisico van de pensioenfondsen, rekening houdend met de actuariële werkelijkheid dat een goed pensioen voor zo'n 20% afhankelijk is van de pensioenpremie en voor maar liefst 80% van de vermogensopbrengsten?
 - Klopt het dat de rente afdekking door pensioenfondsen, relatief groter is dan het percentage beleggingen in vastrentende waarden? Indien dit klopt, dan klopt het toch dat het rendement op zakelijke waarden zoals aandelen wordt gedempt of zelfs wordt opgeheven door de afdekking van renterisico's?
17. Gepensioneerden merken vrijwel niets van de enorm gestegen aandelenkoersen en vastgoedprijzen, want de pensioenfondsen verkopen aandelen en beleggen steeds meer in vastrentende waarden en verliezen alleen maar geld. Internationaal wordt met de nodige verbazing naar de slechte rendementen van Nederlandse pensioenfondsen gekeken. De timing om naar vastrentende waarden over te stappen kon en kan bijna niet slechter.
- Handelen de Nederlandse pensioenfondsen met een rentevisie?
 - Wordt erkend dat pensioenfondsen in voorkomende gevallen stevige verliezen hebben geleden met het speculeren op een lagere dan wel op een hogere rente?
18. Klopt het dat het afdekken van rente risico's door pensioenfondsen, bijdraagt aan liquiditeit in de markt voor staatsobligaties en andere vastrentende waarden? Indien dit klopt, dan is het toch zo dat Europese overheden en centrale banken een (korte termijn) belang hebben bij veel risico

⁶ Ter inzake gelegd onder griffienummer 170746.151, tevens raadpleegbaar via: <https://kbolimburg.nl/wp-content/uploads/2024/10/Brief-aan-minister-Van-Hijum.pdf>

datum 22 oktober 2024

ons kenmerk 170746.153U

blad 7

afdekking, omdat hierdoor de obligatiemarkten actief ondersteunt worden? Is hier of kan hier sprake zijn van een perverse prikkel?

19. Als overheden en centrale banken een zeker belang hebben bij risico afdekking door pensioenfondsen omdat het zorgt voor liquiditeit op de obligatiemarkten, vraagt dit dan niet om een pensioentoezichthouder die dat 100% onafhankelijk kan benaderen?
20. Over de afgelopen vier jaar is er cumulatief sprake geweest van een inflatie van bijna 20%. De Nederlandse pensioenfondsen hebben in deze periode, door de verliezen op rentederivaten, de beursrally compleet gemist. Hierdoor zijn pensioenfondsen in reële termen 20% armer geworden.
 - a. Wat is uw reactie op deze dramatische ontwikkeling?

Vragen van het lid van de OPNL-fractie:

Het lid van de **OPNL**-fractie heeft naar aanleiding van de eerdere twee schriftelijke overleggen,⁷ en gelet op de recente ontwikkelingen omtrent de transitie naar de Wet toekomst pensioenen, enkele vervolgvragen:

1. Het lid van de OPNL-fractie begrijpt dat het aan de pensioenfondsen en sociale partners is om de huidige pensioenopbouwers te compenseren voor de afschaffing van de doorsneesystematiek. Tegelijkertijd vangt dit lid veel signalen op van pensioenopbouwers en pensioenorganisaties die zich zorgen maken dat deze compensatie niet evenredig uitpakt. Recentelijk hebben daarom 14 pensioenorganisaties u opgeroepen om de bestaande rechten in 2025 niet in te varen.⁸
 - Kunt u reflecteren op de zorgen onder pensioenopbouwers en verschillende pensioenorganisaties? Welke rol ziet u hierin voor uzelf?
2. Daarnaast worden de hierboven genoemde zorgen versterkt doordat veel fondsen besluiten niet te indexeren in aanloop naar de transitie om de reserves aan te vullen. Hierdoor ontstaat het beeld dat de huidige pensioenopbouwers de kosten van de transitie naar het nieuwe stelsel dragen.
 - Kan er een maximum worden gesteld aan de transitiekosten die ten laste komen van de pensioendeelnemers?
 - Hoe ziet u erop toe dat de kosten van de transitie worden gespreid over meerdere generaties?
3. In 2025 zullen er, zoals het er nu naar uitziet, 14 fondsen invaren. In 2026 zijn dat er waarschijnlijk 74, in 2027 staan er 44 gepland en in 2028 wordt van 5 fondsen verwacht dat ze gaan invaren. Verreweg de meeste fondsen zijn dus van plan om in de jaren 2026 en 2027 in te varen.⁹
 - Kunt u toelichten hoe overbelasting van adviseurs (zoals actuarissen, accountants en IT-consultants) in 2026 en 2027 wordt voorkomen?
4. In de beantwoording van 26 april 2024 geeft de minister van APP aan dat zij de onderhandelende partijen had opgeroepen om zo veel mogelijk gehoor te geven aan het hoorrecht voor gepensioneerden en slapers.¹⁰ Uit de transitie-monitor blijkt echter dat slechts 25% van de werkgevers gebruik heeft gemaakt van het hoorrecht en slechts één transitieplan naar aanleiding hiervan is aangepast.
 - Kunt u toelichten waarom er, ondanks de inspanningen vanuit het ministerie, in de praktijk amper gevolg wordt gegeven aan het hoorrecht van verenigingen van gepensioneerden en slapers?

5. De Europese Centrale Bank en de Amerikaanse FED hebben afgelopen maand voor het eerst in 2,5 jaar de rente verlaagd omdat de inflatie is gedaald naar de streefwaarde van 2 tot 3%. De

⁷ Kamerstukken I 2023/2024, 36067, BP en Kamerstukken I 2023/2024, 36067, BT.

⁸ Zie voetnoot 5. Ibid.

⁹ Kamerstukken I 2023/2024, 36067, BR.

¹⁰ Kamerstukken I 2023/2024, 36067, BP, p.14.

datum 22 oktober 2024

ons kenmerk 170746.153U

blad 8

verwachting is dat er komende maanden (zowel in Europa als in de Verenigde Staten) verdere renteverlagingen zullen worden doorgevoerd.

- Kunt u het effect van deze lagere rentestanden op de pensioenfondsen in kaart brengen? Zullen de pensioenfondsen in de toekomst wel voldoende houdbaar zijn? Kunt u in zijn beantwoording tevens ten minste één pensioenfonds noemen, dat als fonds net is ingevaren?

6. In de beantwoording van vraag 16 van het lid van de 50PLUS-fractie¹¹ is aangegeven dat het niet verstandig is om een vloer van 2% rekenrente of een variabele rekenrente met een bandbreedte van 2% tot 3% te hanteren. In het verleden was er een groot verschil tussen enerzijds de gehanteerde rekenrente en anderzijds de jaarlijkse inleg van premies (in combinatie met de jaarlijkse uitbetaling van pensioenen plus rendement op beleggingen). Hierdoor steeg het pensioenvermogen jarenlang zelfs tot honderden miljarden, terwijl er niet geïndexeerd mocht worden voor de jaarlijkse algemene kostenstijgingen voor pensioengerechtigden. Het uiteindelijke resultaat hiervan was een koopkrachtverlies voor pensioengerechtigden tot wel 25%.

- Kunt u toelichten hoe een vergelijkbare scheefgroei van vermogensopbouw kan worden voorkomen, nu een hogere rekenrente dan 2 procent onverstandig wordt genoemd?

De leden van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid zien de beantwoording met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag binnen vier weken.

Hoogachtend,

Dr. M.L. Vos

Voorzitter van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid

¹¹ Kamerstukken I 2023/2024, 36067, BT, p.16.